

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Diatribai De Primis Veteris Frisiae Apostolis, Sive
Dissertationes, quibus eoru[m] anni, actus, res,
personae, loca, tempora in eorundem actis occurrentia,
discutiuntur, illustrantur, erroresque ab ...**

Bosschaerts, Willibrord

Mechliniae, 1650

10. Quinam Frisij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10958

DISSERTATIO DECIMA.

Quinam Frisij.

DE eorum origine, nominis etymo nihil hic lubet velitare. de ijs multa Suffridus Petri quæ à Ponto Heutero non probantur & refutantur. eorum incrementum & decrementum, veterem & nouum statum generaliter perlustrabimus.

Frisij gens sunt Germanica. eos tempore Iulij Cæsaris obscurioris nominis fuisse, arctosque habitasse limites apparet, cum idem Cæsar nostratium locorum & Rheni sedulus explorator, nullam eorum mentionem faciat. Tiberij Cæsaris tempore innotescere & inclarescere ceperunt; quod colligitur ex verbis Taciti: *Eodem anno Frisii Transrhenanus populus pacem exuere, nostra magis auaritia quam obsequii impatientes. Tributum iis Drusus iusserat modicum pro angustia rerum: ut in usus militares coria bouum penderent, non intenta cuiusquam cura, quæ firmitudo, quæ mensura, donec Olennius è primipilaribus, regendis Frisiis impositus, terga virorum delegit quorum ad formam acciperentur &c. ac primo boues ipsos, mox agros, postrema corpora coniugum aut liberorum seruitio tradebant. Quid nostri Frisij? an ex fascia nondum vel vix eductis animus erat in calceis? nequaquam. Hinc ira & questus, & postquam non subueniebat, remedium ex bello. Valtissimam Romanorum potentiam nihil veriti, seruitutis impatientes, durum tributum negant, exactores patibulo affigunt, in præfidiarios fauiunt, Olennio Præfecto præ metu in Fleuum munitum Castellum se proripiente. Missæ accersitæ frustra in eos legiones non vna clade attritæ. ex quibus concludit Tacitus*
lib. 4.

lib. 4. *Annal. Clarum inde inter Germanos Frisium nomen. Duravit ea rebellio septennium numquam armis aut vt sopita, donec tandem virtute ac prudentia Domitij Curbulonis ad imperij obsequium pertracti, sponte positis armis imperium agnouere. Aliud generosi excellique animi specimen dederunt; nam non longè post Romam profecti pro negotio quod ipsis cum Didio Auito de cedendis alienis agris erat, dum Neronem aliis curis intentum operiuntur, inter ea qua Barbaris ostentantur, intravere Pompei theatrum, quo magnitudinem populi viserent. Illic per otium, dum confessum cauea, discrimina ordinum, quis eques, ubi Senatus percontantur, advertere quosdam cultu externo in sedibus Senatorum, & quinam forent rogantes, postquam audiuerant earum gentium Legatis id honoris datum, qui virtute & amicitia Romana praecllerent: nullos mortalium armis aut fide ante Germanos esse exclamant: digrediunturq; & inter Patres confidunt. quod comiter à visentibus exceptum quasi impetus antiqui & bona emulatio. Nero ciuitate Romana ambos donauit. Frisios tamen discedere agris iussit. ib. l. 13.*

Hinc intellige post tempora Iulij Cæsaris aut Augusti nomen aruaque sua non parum promouisse Frisios. Per multos annos sub Romano Imperio sedati Frisij, circa initium Vespasiani Imperatoris rebellantibus Batauis incentore Claudio Ciuili sese adiungunt cum ipsis dominatum externum pertæsi. Qua occasione magis increuerunt, vt de ijs Tacitus: à Fronte Frisij excipiunt: maioribus minoribusq; Frisii vocabulum est ex modo virium: utraq; nationes vsq; ad Oceanum Rheno pratexuntur, ambiuntq; immensos insuper Lacus & Romanis classibus nauigatos &c. lib. de morib. Ger. Talis status eorum erat stante Romana re. Ea in Gallijs retrolabente, pro gloria sua minime dormitantes Frisij circa annū Christi quingentesimū, vel forsan statim post annū quadingentesimū, vt insinuat Doufa l. 1. veterum Bructerorum trans Amisiā annem partem pulsus Wiltis ac Batauis à Quadis, Saxoni-

bus, Wiltis non parum iam attritis, eodem teste occupauerunt, veteribus Batauis in eam Insulæ partem detrufis quæ Geldriæ attributa adhuc hodie Batauia dicitur, vulgo die *Betulwe*. Doufa illam contractionem Batauorum & coarctationem adscribit Nortmannis post annum octingentesimum Hollandiæ occupatoribus. Sed conciliari possunt, si dicamus primò à Frisijis ad angustiores limites quam ante redactos, & postmodum à Nortmannis ad angustiores, quos postmodum tenuerunt vsque ad hoc tempus. Sed vt nihil in orbe perennat, sæculo octauo per Pipinum Herstallum & Carolum Martellum eorū pomeria sunt iterum diminuta, manente tamen in ditionibus occupatis Frisio nomine. Sæculo sequenti à Danis & Nortmannis vniuersa Batauia ac Cis-Rhenana exuti, in veteres Trans-Rhenanos limites sunt compulsi externosque Reges pati coacti. Quod damnum resarcire conantes, Amisiâ Traiecto versus Orientem fines extenderunt, agrosque occupauerunt, à quo tempore veteri diuisione, qua in maiorem minoremque (teste Tacito supra) separabantur, omisâ, Orientalis & Occidentalis, vt etiamnum hodie, dici est cæpta Amisia fluuio distinctæ.

Nota primò, maiores Frisios putari à Petro Montano esse qui hodie Occidentales dicuntur: minores, qui Nort-Hollandi.

Nota secundò, Abrahamum Ortelium in suo theatro de Frisijis hunc in modum scribere: *Frisii veteribus fuerunt qui littora Germania Aquilonaria tenent, vnagens, vnis moribus longè licet intervallo distans per Germania littora. Ab Hollandia enim in Occiduum sumpto initio Orientem versus per Geldriam, Isalam, Rheni ostium, Diœceses Traiectensem, Monasteriensem & Bremensem ad Albim vsq; fluium pertingit. Deinde ex latere Holsatia in Iutiam, qua & Cimbrica Chersonesus, se flectit, intercisa aliquando paludibus*

dibus quas immensos lacus vocat Tacitus, aliquando maris sinubus. In horum finibus Amisia iuxta Embdam in Oceanum effunditur. Ladera amnis, cuius Ptolomeus meminit, qui Iada vulgò appellatur, Frisios lambit, à quo adiacens ora **Budiaden** dicitur. At Vidrus inter Bisactores ac Bructeros, nunc Westphalos & Frisios, fluens, & in mare inter Rhenum & Amisiam egrediens nigra unda, vernacule **Swertwater** dicitur. Verùm, vt bene notat Pontus Heuterus lib. 2. de nouo Belgio cap. 8. quæ Ortelius scribit, intelligenda sunt de medio tempore, quum instar turbinis celerimè imperium protulissent Frisij, sed mox iterum inde deiecti, vbi nunc visuntur, constiterunt. De eodem tempore intelligendus Krantzius lib. 11. Saxoniae cap. 6.

Ex prædictis collige tempore adventus S. Willibrordi Frisios fuisse qui modo Frisij præsertim Occidentales, Groeningani, Transisalani, Traiectenses, magna pars Geldrorum, Hollandi omnes aut pænè omnes. Quidam Zelandos adnumerant, existimo tamen Zelandos Frisiorum nomine non fuisse recensitos, nec eorum subfuisse imperio, sed cum Flandris sub dominio Francorum, Frisia, vt olim, sic nunc diuiditur in Orientalem & Occidentalem. Orientalis Belgio non adnumeratur seruiens impotentibus Regulis, & nuper à confæderatis Belgij Ordinibus Mansfeltij ope pænè subacta. Occidentalis, sub qua Territorium Groeningense, Belgij est pars. eius factè portio à prima institutione Hollandici Comitatus per Carolum Simplicem anno 913. factâ, subiecta fuit Hollandicæ Comiti, sed paucos nisi armis domiti agnoscere voluerunt Frisij; vnde continua cum Hollandis bella. Altiolem titulum Frisia possessorem non tribuit quam Domini. Ciuilibus nostris bellis à verâ Religione per S. Willibrordum inductâ, & à Principe deficientes, maluerunt Hollandis veteribus hostibus coniungi, quam Principi.